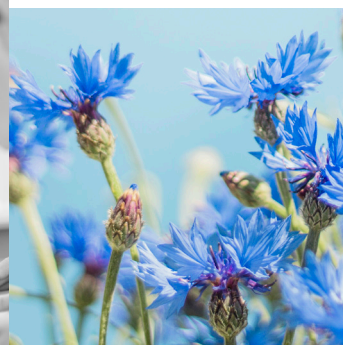

Kunskap och frihet

PROGRAM FRÅN ARBETSGRUPPEN
"KUNSKAP FÖR KONKURRENSKRAFT"

FÖRSLAG TILL
LIBERALERNAS
LANDSMÖTE
17-19 NOVEMBER 2017

Liberalerna

Innehåll

Liberaler prioriterar alltid skolan	1
Mer kunskap för alla	2
Mer frihet för alla	5
Högre status för lärarna	6
Högre kvalitet för alla	8
Vägen till arbete och högre studier	10
Detta kan liberalerna driva lokalt	11

Arbetsgruppen "Kunskap för konkurrenskraft"

Christer Nylander (ordförande)
Anna Svalander
Anna Manell
Karin Granbom Ellison
Per Thullberg
Jenny Boström
Ida Lindh
Robert Andersson
Helene Odenjung
Romina Pourmokhtari
Tina Sahlén (sekreterare)
Lars Granath (sekreterare)
Sara Bruun (extern och fristående medverkande)

MOTIONER TILL LANDSMÖTET

Denna rapport innehåller förslag som behandlas på Liberalernas landsmöte i november 2017. Inför landsmötet gäller motionsrätten de **förslag som tas upp i de numrerade punktlisorna**.

Många rapporter innehåller dessutom en fördjupande text med fakta och argumentation kring förslagen, men detta ska betraktas som bakgrundstext och är inte föremål för landsmötets beslut. Om landsmötet ändrar förslagen kommer följdändringar i bakgrundstexten att ske.

Liberaler prioriterar alltid skolan

1. Kunskap är den viktigaste faktorn för att stärka människans möjlighet att leva i frihet. Utbildning och kunskap ger människan möjlighet att, utifrån sina egna förutsättningar, förbättra sin livssituation. Därför prioriterar liberaler alltid skolan.

2. Kunskap och bildning bryter barriärer, öppnar nya vägar och stärker den enskildes förmåga att orientera sig och fatta egna självständiga beslut. Utbildningssystemet ska därför ha höga förväntningar på varje individ och prioritera kunskap. En likvärdig skola är en förutsättning för att alla elever ska få samma möjligheter. I det svenska skolsystemet ska alla kunna utvecklas.

3. Under några decennier föll de svenska resultaten i internationella kunskapsmätningar. Samtidigt förlorade läraryrket i status och auktoritet. I klassrummen försämrades studieron. Skolan förlorade sin ställning i samhället och sin förmåga att erbjuda social rörlighet, så kallade klassresor.

4. Ett skolväsende av hög kvalitet gynnar inte endast individens utveckling, utan är också en förutsättning för att Sverige ska kunna behålla sin konkurrenskraft och även framgent vara en välfärdsnation. De reformer som genomförs idag kan påverka Sverige i decennier framöver.

5. När alliansregeringen tillträdde genomfördes därför den största reformperioden för skolan sedan 1800-talet. Tack vare ett ökat fokus på resultat och insatser för att höja undervisningskvaliteten har Sveriges kunskapsresultat börjat vända. Men vi liberaler är inte nöjda. Sverige ska ha ett skolsystem som strävar efter att varje elev ska kunna utveckla sin fulla potential. Vi ska ha förväntningar på att varje elev också tar i och ständigt vill lära sig mer.

6. Sveriges mål ska vara att nå topp tio i de internationella rankingarna. Vi presenterar därför ett kraftfullt paket för att lyfta skolan.

Mer kunskap för alla

- 7.** Liberalerna anser att staten ska ta över huvudansvaret för skolan. Det skulle innebära ökad likvärdighet och tydligare styrning. Ett förstatligande av skolan skulle också vara en tydlig markering av skolans vikt för samhället och därmed bidra till statushöjning för såväl läraryrket som skolan i sig.
- 8.** Inget är viktigare än en bra start. Det ger den enskilda människan större chanser att lyckas senare i livet och utjämnar livschanser mellan elever med olika bakgrund. Därför är förskolan viktig och ska ha ett tydligt pedagogiskt uppdrag. Förskolans kompensatoriska uppdrag ska stärkas och resurser ska, liksom i skolan, fördelas utifrån behov. Krav ska ställas på den så kallade pedagogiska omsorgen att följa läroplanen och vara underställd en förskola för utbildning och pedagogisk ledning. Barn till föräldralediga och arbetslösa bör ha rätt att delta i förskolans verksamhet upp till 30 timmar i veckan.
- 9.** Förskolans betydelse för barns utveckling, inte minst gällande språkträning för nyanlända barn, är central. Alla barn i förskolan har rätt till modersmålsstöd. Öppna förskolan möjliggör för barn och föräldrar att träffa andra och träna svenska språket, den bör därför ha hög tillgänglighet.
- 10.** För att stärka föräldrars möjlighet att välja barnomsorg ska lagen om valfrihet gälla förskolan. Kraven för att etablera förskola ska skärpas och så långt som möjligt likna dem som finns för skola.
- 11.** En nationell förskoleinspektion inrättas.
- 12.** Skolstart ska normalt ske vid sex års ålder, förskoleklassen slopas och blir ett första år i en tioårig grundskola.
- 13.** Den pedagogiska inriktning som inneburit att läraren tagit ett steg tillbaka och där eleven förväntats söka sin egen kunskap har varit skadlig för såväl kunskapsresultat som likvärdighet och studiero. Läraren ska ha ett tydligt ledarskap i klassrummet. Ledarskap ska vara en viktig del i lärarutbildningen. Huvudman och rektor bör se till att lärare får kontinuerlig utbildning, träning och stöd i sitt ledarskap.
- 14.** Ett test som tydligt visar vad eleverna ska kunna avseende att läsa och skriva ska genomföras i mitten av vårterminen i årskurs 1. Extra lektioner i läs- och skrivinläring ska direkt sättas in för de elever som inte når en godkänd nivå. Ett skriftligt betygliknande omdöme ska ges för att följa utvecklingen och för att sätta in stöd från och med vårterminen i årskurs ett. Betyg ska ges från och med vårterminen i årskurs fyra.
- 15.** Elever som inte når godkänt i svenska och matematik under lågstadietiden ska få automatisk rätt till extra lektioner, läxhjälp, speciallärarhjälp. Kommuner ska erbjuda lovskola till elever som behöver extra stöd och för de elever som vill lära sig mer.
- 16.** Föräldrar har ett ansvar för att deras barn ska ha möjlighet att lyckas i skolan. Det är ett föräldraansvar att t ex se till att barnet kommer i tid till skolan, att respektera de regler som skolan

sätter upp och att hjälpa till med läsläsning. Föräldrar ska erbjudas stöd för att vara en resurs i sitt barns lärande.

- 17.** För att öka likvärdigheten runt bedömning och betygssättning ska en fortbildningsåtgärd, bedömningslyftet, genomföras för lärare i alla stadier. Huvudmannen ska säkerställa att betygssättande lärare har kompetens i betyg och bedömning.
- 18.** Svenska elever ska ha fler lektioner än idag. Undervisningstiden i grundskolan ska därför successivt utökas. På lågstadiet bör skoldagen förlängas med i genomsnitt en timme genom att man har ytterligare tre lektioner i svenska och två timmar matematik per vecka. Terminerna ska sammanlagt öka med två veckor för att få mer tid till lärande. Den utökade undervisningstiden måste genomföras på ett sätt som inte sänker kvaliteten på undervisningen. Tid på fritidshem ska ses som en tydlig resurs i skolarbetet och bör ge elever stöd i läsläsning och annat pedagogiskt stöd.
- 19.** Timplanen ska utvidgas med 100 timmar mer idrott. Idrott och hälsa ska också ses som en introduktion till rörelse som lockar till aktivitet även på fritiden, gärna inom föreningslivet.
- 20.** Timplanen ska vara stadiindelad och elever ska garanteras de undervisningstimmar man har rätt till. Rektor ska anmäla och förklara avvikelser till huvudmannen.
- 21.** Svensk skola lider av ordningsproblem och det är de som behöver skolan mest som drabbas hårdast när arbetsro saknas. Ett särskilt stöd inrättas för att med både akuta och långsiktiga åtgärder motverka ordningsproblem i skolor. En ordningskommission ska inrättas med uppdrag att fördela bidragen och på andra sätt aktivt arbeta för ordning och reda i skolan.
- 22.** Elever som avstängts för att ha stört undervisningen ska av lärare och rektor kunna ges möjlighet att ta ansvar för de problem man skapat och ha skyldighet att ta igen förlorad undervisningstid utanför skoltid. Vid omfattande störning eller skolk ska rektor kunna fatta beslut om skolplikt under lov.
- 23.** Det ska finnas höga förväntningar på varje elev. Rektor ansvarar för att det finns en kultur på skolan som främjar höga förväntningar och hög elevmotivation. Huvudman ska ansvara för att rektor får kontinuerlig fortbildning i ledarskap.
- 24.** Anmälningsplikt ska finnas och följas. Brott som begås i skolan ska anmälas. Skolans ansvar och befogenheter gentemot föräldrarna måste förtydligas. Det ska tydligt framgå i skollagen vad som är skolans kunskapsuppdrag och vad som är föräldrarnas vårdnadsansvar. Rektors ansvar för att ha upparbetade kontakter och samarbete med socialtjänst och polis förtydligas.
- 25.** Ett aktivt skolval ska införas i alla kommuner. Till de fristående skolor som väljer kötid som urvalskriterium ska man kunna ställa barn i kö tidigast ett år före förväntad skolstart. Kommunerna åläggs tillhandahålla tillgänglig information om kommunernas samtliga förskolor och skolor för medborgarna.
- 26.** Elever med funktionsnedsättningar ska ha rätt till stödresurs. Barn som har rätt att gå i särskola, men väljer att gå i grundskola ska få stöd liknande det en särskoleplacering skulle innebära. Rätten till skolskjuts inklusive ledsagare för elever i särskola och träningskola till och från fritids ska förtydligas.
- 27.** Särbegåvade barn ska ges utmaning utifrån sina förutsättningar. Skolinspektionen ska ges ett särskilt uppdrag att granska huvudmäns arbete för att möta särbegåvades behov. Skolor ska efter

tillstånd från Skolverket, ha rätt att ha antagningsprov vid profilklasser i alla ämnen, även på högsta stadiet.

- 28.** Elever på grundskolan har rätt att läsa in gymnasiekurser och få betyg i dessa.
- 29.** Skolplikten kan behöva förlängas utöver 16 års ålder för elever som inte nått målen i grundskolan. För elever som anländer till Sverige i tonåren och som helt, eller nästan helt, saknar skolunderbyggnad måste skolplikten kunna förlängas, dock maximalt upp till 20 års ålder.
- 30.** Elever som kommer nya till Sverige under skolåren ska skyndsamt få sin kunskap utvärderad. Huvudman ska tillse att överlämning till rektor kvalitetssäkras. Med prioriterad timplan och fler lektioner ska mer tid ges för att snabbt lära sig svenska. För nyanlända ska sommarlovets kunna halveras. Alla lärarstudenter ska ges kunskap om flerspråkig undervisning och ett språkutvecklande arbetssätt.
- 31.** Nyanlända har rätt till modersmålsstöd, studiehandledning och modersmålsundervisning. Man ska ha rätt till fler lektioner i svenska och få studiehandledning i övriga ämnen på modersmålet. Ett snabbspår för att rekrytera fler studiehandledare bör införas. Elever som kan lära och visa kunskaper på annat språk ska ha rätt till det för att inte tappa fart i sin inläring. Rektor ansvarar för att en sådan lösning inte innebär att strävan efter att lära sig svenska undergrävs.
- 32.** Kommunala skolor ska kunna frånga närhetsprincipen i begränsad omfattning för att få tillstånd en jämnare fördelning av nyanlända och asylsökande i skolorna på samma sätt som de fristående skolorna kan frånga kösystemet.
- 33.** Betyget F ska inte användas under de år elever definieras som nyanlända. Istället ska uteblivet betyg kompletteras med en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet. När eleven målen för E-A ska eleven få detta betyg.
- 34.** Ett särskilt preparandår inrättas för nyanlända elever som siktar på att snabbt börja på gymnasieskolans teoretiska program. Elever som bedöms klara gymnasieprogram på engelska ska kunna läsa detta och samtidigt läsa in svenska på grundskolenivå.
- 35.** Elever på ungdomshem, hvb- och SIS – boenden har samma rätt till skolgång som andra elever. Skolan är den viktigaste skyddsfaktorn och ökar dessa elevers möjlighet att klara sig bra i livet. En studieplan ska alltid upprättas. Att läsa färre ämnen eller färre timmar ska endast i undantagsfall tillåtas. Särskilda boenden som inte kan ordna undervisning i enlighet med lagsiftningen ska inte tillåtas. Hälsojournaler ska kopplas till elevhälsovården.
- 36.** För att kodning och programmering ska bli ett naturligt inslag i skolan, som del i kursplanen för flera ämnen och som möjlig programprofilering, ska ett särskilt lärarlyft genomföras på området.

Mer frihet för alla

37. Skolan ska vara en plats där man i trygghet kan lära känna sig själv och där man är mer nyfiken på vad en människa är och kan bli än varifrån hon kommer. Skolan ska vara en oas av frihet för dem som drabbas av hederskultur eller annan ofrihet i hemmet, en plats för kunskap för dem som kommer från torftig miljö, en trygg värld för dem vars liv präglas av otrygghet och en plats för nyfikenhet bortom traditionella mönster.

38. Alla skolhuvudmän skall ha avtal med landsting för att stärka elevhälsoarbetet och för att undvika att elever hamnar mellan stolar. Socialtjänsten ska kopplas till skolans elevvårdsteam, sekretessregler får inte bli ett hinder för elevens välbefinnande. Varje skola ska ha en direktkontakt med särskild socialsekreterare. Elevvårdsteam ska knyta till sig fler expertkompetenser, bla logoped.

39. De elever som har stora inlärningssvårigheter ska mötas av lärare och speciallärare med djup och bred kompetens. Lärare kan inte lösa alla problem, men upptäcka många. Därför måste det finnas andra personalkategorier, som till exempel elevassistenter, till stöd för elever med fysiska och psykiska behov så att lärare kan ägna mer av sin tid åt undervisning.

40. Frivilligorganisationer ska välkomnas i skolans arbete mot mobbning och värdegrundsarbete, men metoder som saknar vetenskaplig grund eller beprövad erfarenhet ska inte tillåtas. För de organisationer som deltar i skolans arbete under en längre period ska krävas auktorisation av Skolverket.

41. Rektor ansvarar för att hbt-kunskap finns bland skolans personal. På varje skola ska det finnas kunskap om hedersproblematik. I skolans likabehandlingsplan ska arbetet mot hedersrelaterat våld behandlas. Nolltolerans ska finnas mot att i skollokal eller på skoltid försöka rekrytera elever till våldsbejakande och ickedemokratiska ideologier.

42. Elever ska inte undantas från simundervisning, eller undervisning i sex- och samlevnads kunskap. Skollagen ska följas. Uppdelning av undervisningen mellan tjejer och killar ska endast kunna göras tillfälligt och av pedagogiska skäl – inte permanent och av religiösa skäl.

43. Nya religiösa friskolor ska ej tillåtas, befintliga ska inte kunna utvidga sin verksamhet. Inspektionen av religiösa friskolor och förskolor ska skärpas. Huvudmän som inte följer läroplanens normer och värdegrund ska inte få bedriva skola och förskola.

44. Studie – och yrkesvägledningens uppdrag behöver förtydligas, sättas in i tidigare årskurser och vara en kvalificerad samtalspartner genom hela utbildningstiden. En fortbildnings satsning på Syv ska genomföras för att elever ska kunna få bättre stöd till självständiga val och möjlighet att få utbildning och försörjning.

Högre status för lärarna

- 45.** Lärarna har Sveriges viktigaste yrke. Samhället måste tydligare än idag visa sin uppskattning. Läraryrket ska vara ett värlönat, kreativt och fritt akademiker yrke. Det ska vara svårt att bli lärare och det ska löna sig att utbilda sig till lärare. De allra bäst lämpade ska lockas till yrket. Lärare ska kunna känna stolthet över sitt yrke och ha goda förutsättningar i vardagen. Lärares uppdrag ska vara tydligt och man ska få använda sin tid till undervisning. Det behövs en ny syn på lärares sociala ansvar. Utbildning och fortbildning ska ge lärare förmåga att upptäcka sociala problem, men andra yrkeskategorier måste finnas för att finna lösningar på problemen. Rektor ska ansvara för att det finns andra yrkeskategorier kan avlasta lärarna.
- 46.** Högre antagningskrav ska finnas till lärarutbildningen. Slutbetyget C i svenska och andra aktuella ämnen från gymnasiet ska krävas. För att antas via högskoleprovet ska krävas lägst resultatet 1,0. Ett lämplighetsprov vid antagningen ska införas för att undvika att de som är uppenbart olämpliga att bli lärare antas.
- 47.** Lärarutbildningen ska ha tydligare tyngdpunkt på metodik och didaktik. Lärarutbildningen bör öka sina internationella kontakter och verka för större internationellt utbyte. Internationell forskning och beprövad erfarenhet ska ges större utrymme i lärarnas utbildning och fortbildning.
- 48.** Ämneslärarutbildningen ska koncentreras till färre orter. Den stora spridningen av ämneslärarutbildningen till många små högskolor riskerar kvalitet och ökar lärarbristen i de mindre skolämnena. De praktiskt-estetiska högskolorna och våra tekniska universitet ska dock kunna fortsätta att utbilda ämneslärare i sina ämnen. För att bli ämneslärare ska masterexamen krävas. Modersmåslärarutbildning införs, liksom legitimation efter examen.
- 49.** Fortbildningssatsningar som mattelyftet ska genomföras i alla ämnen för att höja undervisningens kvalitet och stödja kollegialt lärande med expertstöd. Förstelärare ska ges möjlighet att avsätta tid och få särskild fortbildning för att kunna fungera som stöd i det kollegiala lärandet. Statsbidrag bör införas för att ge förstelärare möjlighet att på ett strategiskt plan jobba med skolans kompetensutveckling.
- 50.** Ett års vidareutbildning på universitet i ämneskunskaper eller ämnesmetodik ska erbjudas under en lärarkarriär. Utbildningen kan avse fördjupade ämneskunskaper i ämne som lärare redan är behörig i, eller att bli behörig i ytterligare ämne.
- 51.** Ämnesdidaktiska centra, knutna till universitet, bör inrättas för att kontinuerligt höja kvaliteten i utbildningen och sprida aktuell forskning.
- 52.** Det behövs fler vägar in till läraryrket. Snabbspår för nyanlända ska kompletteras med satsningar på att locka personer med universitetsutbildning till läraryrket. Den kompletterande pedagogiska utbildningen kan kortas ner efter bedömning av lärosäten och läsas parallellt med arbete i skolan.

53. Lärare ska ha hög lön och tydliga karriärvägar. Systemet med förstelärare ska byggas ut. Förstelärare ska utses enligt tydliga och transparenta kriterier. Särskilda satsningar ska göras för att få fler förstelärare i utanförskapsområdena. Det ska löna sig att ta sig an de största utmaningarna. Det gäller även vuxenutbildningarna.

54. Lärarlegitimationsreformen ska utvecklas. Krav på ämnesbehörighet för att sätta betyg ska införas.

55. Skollagen ska ändras så att det blir tydligt att det är läraren som har huvudansvaret för hur undervisningen läggs upp. Skollagen ska tydligt slå fast lärarens befogenheter för att upprätthålla studiero i klassrummet. Elevinflytande är bra och ska växa med elevens ålder, men lärare och rektor kan inte överlåta ansvar för undervisning och ordning till elever.

56. Med ett statligt huvudmannaskap skulle mängden onödig byråkrati minska för lärarna och mer tid kunna användas åt undervisning. Nationella prov bör snarast digitaliseras och rättas externt. Huvudmannen ska tillse att det finns tydliga ramar för vad som är lärarens och skolans ansvar. Lärare ska få mer tid till planering, undervisning och efterarbete.

57. Huvudmännen ansvarar för att rektor ges goda möjligheter att vara den pedagogiska ledaren. Rektor ska ha större praktiska möjlighet än idag att leda undervisningen. De uppdrag rektor har från staten i form av skollag, läroplan och riktlinjer från skolverket får inte åsidosättas av huvudman. Kommunala policies som rektor anser strida mot det nationella uppdraget ska inte vara bindande för rektor.

Högre kvalitet för alla

58. Det ska inte vara turen att födas av rätt föräldrar eller i rätt kommun, som ska avgöra hur bra det går för en elev. Sverige ska sträva efter hög kvalitet och höga kunskapsresultat. Likvärdighet ska uppnås genom höga ambitioner för varje elev och genom ett skolsystem som erbjuder hög kvalitet i varje klassrum.

59. Staten ska ta över huvudmannaskapet för skolan. Rektor och lärare ska inte vara anställda av kommuner utan av staten. Kommunala skolor och fristående skolor ska få elevpeng direkt från staten. Elevpengen ska vara anpassad efter lokala förutsättningar som lokalkostnader och socioekonomisk bakgrund. I avvaktan på ett statligt huvudmannaskap bör krav på miniminivå av skolpengens undervisnings- och elevvårdskostnad införas.

60. Statsbidragen bör vara färre och vara riktade mot att nå likvärdighet och höja undervisningens kvalitet. Huvudmannen som använder statsbidrag till annat än de är avsedda för ska kunna bli återbetalningsskyldiga.

61. Tydligare krav på vilka som ska kunna starta och driva friskolor ska finnas. Ägarens lämplighet ska omprövas vid stark kritik från Skolinspektionen. Fristående skolor som har betydande brister i kvalitet ska inte kunna dela ut vinst till ägare.

62. Dåliga förskolor och skolor ska aldrig accepteras. Tvångsförvaltning och nedläggning av förskolor eller skolor som inte klarar sitt uppdrag ska kunna genomföras snabbt. En närliggande och mer framgångsrik huvudman ska kunna ta över verksamheter från en huvudman som missköter sitt uppdrag.

63. Skolinspektionens uppdrag förnyas. Ett tydligare fokus ska vara på undervisningens kvalitet. Skolinspektionen ska även ge förbättringsförslag och inte endast konstatera brister. Erfarna rektorer och lärare ska användas vid inspektioner ett uppdrag som också blir ett naturligt karriärsteg.

64. För att motarbeta betygsinflation ska nationella prov rättas externt och huvudmän och skolor vars betygspoäng skiljer markant från resultat på nationella prov ska redovisa skäl till Skolinspektionen. Vid upprepade fall av oskäligt stor avvikelse bör vite kunna dömas ut av skolinspektionen. Lärare som ämnar sätta ett betyg som avviker från resultatet på nationella provet skriftligt motivera detta till rektor. Skolverket ska ges i uppdrag att öka likvärdigheten i bedömningar av nationella prov och öppet redovisa resultat av jämförelser mellan skolor. Gymnasieskolor ska första terminen genomföra kunskapstest för att öka jämförbarheten mellan grundskolor.

65. Rektorsutbildningen ska öppnas upp så att även den utan anställning som rektor får möjlighet att söka in. Rektorsutbildningen och fortbildning för rektorer ska innehålla mer träning i ledarskap än idag.

66. Läromedel ska auktoriseras av skolverket. Skolverket ska ta fram rekommendationer för kvalitetssystem som ska användas i förskola och skola för att höja lägstanivån. Huvudmännen ska till Skolverket redovisa andel av undervisningstiden som leds av för ämnet behörig personal.

67. Ett nationellt utvärderingssystem bör införas för skolan för att förbättra uppföljningen och få ökat resultatfokus i de ämne som inte mäts i internationella kunskapsmätningar.

Vägen till arbete och högre studier

- 68.** Gymnasiet ska förbereda elever för yrkesliv och högre studier. Den likriktning som hittills präglat mycket av gymnasiedebatten måste brytas så att gymnasiet mer anpassas efter individuella behov. Det är bättre att lyckas med ett kortare program än att misslyckas och hoppa av från ett längre teoritungt program. Möjligheterna att senare i livet byta inriktning och yrkesval ska vara mycket goda.
- 69.** Lärlingar ska bli ett naturligt inslag i gymnasiet genom att de blir en egen programform och tydligare än idag knyts till arbetsmarknaden. Högskoleförberedande program ska innebära att eleven är mycket väl förberedd för högre studier. Antagningskraven ska höjas så att de elever som antas har förutsättningar att genomföra studierna.
- 70.** Gymnasieskolan ska förändras från dagens kursutformade skola till en mer samlad ämnesutformad skolform. Ämnesbetyg ska ges istället för dagens kursbetyg. När det kursutformade gymnasiet ersatts med ett ämnesgymnasium blir det naturligt att ett samlat ämnesprov genomförs i slutet av årskurs tre som ersätter de nationella proven som en bekräftelse på den samlade ämneskunskap eleven har erhållit under sina studier. Prov bör finnas både på högskoleförberedande och yrkesförberedande program, men kan utformas på olika sätt. För att få examen ska godkänt på gymnasieprovet krävas. Det ska finnas möjlighet att senare göra om ett prov eller delar av ett prov man fått underkänt i.
- 71.** Varianter på gymnasieprogram ska kräva Skolverkets tillstånd och ha regionalt eller riksintag. De gemensamma ämnena ska bli färre. Estetiska ämnen ska vara tillval på de program som inte är utbildningar med estetisk inriktning. Folkhögskolor ska, utifrån gällande läroplan och kursplaner, kunna ges rätt att driva gymnasieprogram
- 72.** Yrkesutbildning ska i allt större utsträckning bedrivas i företagens eller branschens regi genom företagsförlagd utbildning under två eller tre år såsom s.k. branschlärlingar eller yrkesprogram. Endast utbildningen i teoretiska ämnen ska då ske i gymnasieskolan. Alla lärlingar ska genomföra ett godkänt gesällprov för att kunna slutföra sina studier. För att nå högskolebehörighet inom dessa program ska det vara möjligt att läsa in extra teoretiska ämnen.
- 73.** För att öka likvärdigheten, höja kvaliteten och förbättra tillgängligheten i hela landet ska Lagen om valfrihet, LOV, gälla på SFi/Komvux och nationell skolpeng för vuxenelever införas.

DETTA KAN LIBERALERNA DRIVA LOKALT

I samband med framtagandet av programmet diskuterade gruppen vilka initiativ som kan tas lokalt utifrån programförslaget. Här är några av de förslag som gruppen tror passar bra att driva lokalt:

- Svårare få ledighet under skoltid för semesterresor
- Handlingsplan för särbegåvade
- Rutiner för insatser gällande ssk stöd i förskola och skola
- Lärare fortbildas i flerspråkigt lärande
- Fokus på läsutveckling, ex läslyft. Pojkar?
- Resursersättningssystem för elever i behov av särskilt stöd.
- Minska byråkratin för ansökningar om extraresurser för elever i behov av särskilt stöd
- Minska byråkratin för ansökningar om skolskjuts och ledsagare
- Fritt skolval för alla genom busskort
- Höja lärarlöner utöver andra kommunala yrkeskategorier, t ex en procentenhet mer under några år
- Ha en generös inställning till läraryft och fortbildning
- 90% av lönen vid fortbildning i bristämnen
- Lärare ska ha lön för extra arbete. De som kallas in för att undervisa på lovtid ska ges goda villkor.
- Inrätta lokala karriärsteg
- Skapa mindre LAS-områden för att underlätta för rektor att skapa bästa möjliga lag
- Tillåt lönekonkurrens och uppmuntra till lönespridning
- Ge rektor möjlighet att anställa kringpersonal som tex lärarassistenter för att avlasta lärarna administration
- Alla lärare på låg- och mellanstadiet ska ha minst 30p i matematik och utbildning i läs- och skrivinlärning, samt kunskap i engelska.
- Lärare ska avlastas mentorskapet. En begränsning om att en lärare ska vara mentor för maximalt 10 elever per termin ska införas.

www.liberalerna.se

info@liberalerna.se

[@liberalerna.se](#)

Presstjänsten: 070-854 90 20 (ej SMS)